

FRI-ONLINE-1-LL-06

**RELIGION AND THE RELIGIOUS IN THE PUBLICATIONS
OF KONSTANTIN GALABOV AND TEODOR MILEV
IN *IZTOK* AND *STRELETS*¹¹**

Kamen Rikev, PhD

Institute of Modern Languages,

Maria Curie-Sklodowska University in Lublin, Poland

Tel.: +48514441160

E-mail: rikev@umcs.pl

Abstract: *The paper summarizes the views on religion and religiosity in the publications of Konstantin Galabov and Teodor Milev in two leading Bulgarian periodicals of the 1920s – “Iztok” and “Strelets”. These papers served as a platform for defenders of the occidentalization of Bulgarian culture with both intellectuals among their most active contributors. While Galabov, an university scholar, reveals a broad academic background, Milev’s texts reflect the impetus of a cultural visionary. The review of the publications leads to the conclusion that religion and religiosity are fundamental elements of cultural identity that can in no way be excluded from the debates on the national development of the early 20th century. According to the authors, the religious aspect sets higher dimensions of the various social and creative aspirations in past and modern times. The concept of faith in their texts is rarely commented, as, in accordance with the general trend in “Iztok” and “Strelets”, both authors prefer to use the terms “religion” and “mysticism” with no strict distinction between them. Religion, however, implies the meanings of an expression of intimate pursuits, rather than a doctrine of fixed dogmatics, cult and ethics. Thus Galabov’s and Milev’s works comply with the persuasion of other Bulgarian intellectuals of the 1920s: the more mystical it appears to be, the more vital and valuable the religious teaching. These cultural stances are expressed with the conviction that the nation is yet to build and develop its modern identity.*

Keywords: *Konstantin Galabov, Teodor Milev, religion, religious, Iztok, Strelets, Bulgarian culture.*

ЕДИН ПРЕНЕБРЕГВАН АСПЕКТ В ПУБЛИКАЦИИТЕ НА *ИЗТОК* И *СТРЕЛЕЦ*

В монографията си върху Атанас Далчев Свилен Каролев твърди, че на страниците на „*Исток*“ нашироко се разглеждат проблеми на войната, религията, образованието, еманципацията на жената, езика, въздържателното движение, археологията... (Karolev 1988: 14). Синтезирайки съдържанието на вестника, изследователят обаче (съвсем разбираемо с оглед на епохата) не казва абсолютно нищо за религиозната проблематика, съсредоточавайки се върху въпросите за приобщаване към Запада, родната уникалност и под. Днес обаче можем да потвърдим, че и *Исток*¹², и *Стрелец*¹³ са издания с широк интерес към религията като феномен, религиозните проблеми на съвременното и пресечните точки на религиозния опит и институции с културния процес. Нещо много повече – редакциите на двата седмичника демонстрират изключителен плурализъм към религиозната проблематика и вероизповедните течения, включително вътре в самото християнство. Този отличителен белег е в синхрон с динамичния национален развой в средата на 20^{-те} години на ХХ век. През периода особено остро изпъква въпросът за отношението на българската интелигенция към собствената традиция – православната вяра, нейния исторически принос и възможните проекти за еволюция на християнството в Европа след Световната война.

---

¹¹ Докладът е представен на конференция на Русенския университет на 13 ноември 2020 г. в секция Езикознание, литературознание и изкуствознание с оригинално заглавие на български език: РЕЛИГИОЗНАТА ПРОБЛЕМАТИКА В ПУБЛИКАЦИИТЕ НА КОНСТАНТИН ГЪЛЪБОВ И ТЕОДОР МИЛЕВ В *ИЗТОК* И *СТРЕЛЕЦ*.

¹² С издадени общо 70 броя от 15.10.1925 до 16.07.1927 г. Най-активен редактор е Теодор Милев.

¹³ С издадени общо 12 броя от 06.04 до 23.06.1927 г. Ред. К. Гълъбов и Ч. Мутафов.

ПУБЛИКАЦИИТЕ НА КОНСТАТИН ГЪЛЪБОВ

От авторите на *Изток* и *Стрелец* със задълбочени възгледи върху религиозната проблематика безспорно се открояват Константин Гълъбов и Теодор Милев. Университетският преподавател често се концентрира върху западноевропейския мистицизъм и християнска духовност (напр. по повод на Хьолдерлин¹⁴, религиозния театър в съвременна Германия¹⁵, качествата и символиката на виното¹⁶). Нетипична ерудиция е демонстрирана в статията *Мистицизъм и еротика* (Galabov 1927b: 2–3). В нея авторът разсъждава аргументирано върху различията между протестантската и католическата поезия, като се фокусира върху западноевропейския мистицизъм и неговите отлики от пантеизма.

Усещане за постоянна лична връзка между индивида и Бога присъства и в художествените опити на самия Гълъбов¹⁷. Неговият траен уклон към мистичното прозира и в отделни изказвания, напр. за Достоевски като *лекар*, а Толстой – като *проповедник* за руската душа¹⁸, или за българското Освобождение като *мистичен подвиг* чрез пролятата за потомците кръв¹⁹. Във фрагмента *Великият четец*²⁰ авторът нарича поета *маг Божий, одарен с погледа на ясновидец*, но защитава тезата, че *творец е не само поетът – творец е и оня, който обладава редкия дар да чете: да чете и да вижда – да вижда и да слуша...* За Гълъбов идеалната фигура на четеца *не иска само естетична наслада, но и съдържание*. Именно идеите, посланията на творбата *сраждат* възприемателя с твореца. Така, според автора, може да се постигне *дотворяване на недотвореното* [т.е. действително продължение на творческия акт], което бива окачествено като *втория обряд на единната велика мистерия*. С други думи, Гълъбов схваща самото творчество като реализиращо се в контакт с читателя, а на този контакт се приписва мистически характер. Важно е да се уточни, че тези възгледи изземват известни творчески правомощия от авторите, за да ги разпределят между тях и възприемателите. Тук няма съмнение, че българският учен и критик гради постановката за художествения процес върху предпоставките на мистическата връзка на човека с Бога. За първи път националната литературна мисъл издига читателя до подобни висини, като същевременно естетическата наслада също не се приема за самоцел, а за хармонизирана със *съдържанието*, т.е. с посланията на текста.

Високите изисквания, които Гълъбов предявява към творците (писатели и читатели), осветляват и критическата му нагласа към конкретни автори. В статията *На един златорожки сътрудник*²¹ той защитава по-рано изказаната своя позиция, че Ат. Далчев *един ден* би могъл да се издигне до *визионерската екстатичност на една Мехтилда фон Магдебург или на един Новалис* (с. 3). В текста Гълъбов прави строго разграничение между мистически прозрения и поетическа дарба: *едно е... да постигнеш визионерната екстатичност на един поет-мистик, а съвсем друго – неговото майсторство като поет* (с. 3). Той пояснява, че под мистически опит в поезията има предвид *оглъбяване на душевния живот*, която в никакъв случай не е тъждествена на художествено майсторство. С други

¹⁴ В статията *Западният историзъм и Хьолдерлин* Гълъбов загатва за същностни различия в мисловния хоризонт на западно- и източноевропейския човек (Galabov 1926a: 2–3).

¹⁵ В *Религиозен театър в Германия* (Galabov 1926b: 3) се коментира драматизирането на евангелски притчи в провинциални градчета.

¹⁶ В *Романтизъм и мистицизъм около виното* (Galabov 1927a: 2–3) се твърди, че *навсякъде западният мистицизъм [на Късното средновековие] разкрива тенденция към сетивност, каквато в много по-висока степен се наблюдава в персийския мистицизъм – суфизма*.

¹⁷ Импресията *За Бога, лилията и детето* (Galabov 1927c: 3) и размислите в художествена форма *Аз и другите* (Galabov 1927d: 3), публикувани в *Стрелец*.

¹⁸ Статията *Една мисъл на П. Славейков от Изток* (Galabov 1927e: 2).

¹⁹ Статията *Априлското въстание от Стрелец* (Galabov: 1).

²⁰ Текстът е откъс от книгата *Живот, истина, творчество* (София: Акация, 1926, No 1 от Библиотека *Литературно-художествено четиво*, уреждана от К. Гълъбов) – Galabov 1926c: 2.

²¹ Текстът (Galabov 1926d: 2–3) е реплика срещу Георги Цанев по повод статията *Един от фалангата* (*Златорог*, г. VI, кн. 8–9).

думи, Гълъбов вижда у Далчев мистическа нагласа – оценка, строго противоположна на Владимир-Василевото обвинение на поета в бездарно подражателство на *семинарно-философски „поезии“* (Vasilev 2009: 298).

От статиите на К. Гълъбов в *Изток* и *Стрелец* проличават изключително високите критерии към литературата, схващана като творчески синтез между автори и читатели, форма и съдържание. Религиозната тематика е в неизменна връзка с мистическия опит.

СТАТИИТЕ НА ТЕОДОР МИЛЕВ

Не по-малко важни за темата са статиите на Теодор Милев. Аптекарят, превърнал се в меценат издател на *Изток*, публикува редица материали, в които религиозната проблематика се представя като неделима част от актуалните социални и културни процеси в България, Европа и Съединените щати. В сравнение с Гълъбов той е далеч по-фрагментарен и еkleктичен в подхода и оценките си. Въпреки това неговите възгледи са ценно отражение на идейната разнородност и спонтанността в търсенето на ценности и практики за стимулиране на националния подем.

В *Смисълът на новото време* Милев регистрира извънредно активен обществен интерес към една нова духовност и авторитети. Това той приема за белег на епохата, характеризираща се със стремеж към интеграция и универсализъм в духовната сфера²². Прогресисткият оптимизъм на автора личи с програмна яснота в статията *Лудетината стана мома*, където обсъждайки кръстопътната съдба на Европа след войната, той твърди, че в настоящето *въпросът за политическото верую на европееца се нареди до въпроса за религиозното му верую*, а стремленията на Стария континент са минали *в по-висш стадий – стадия на духовния живот, на психическото вглъбяване, на мъдростта*, което изразява и същността на *новата епоха* и *Новия човек* (Milev 1927a: 1). В противовес на буйното разпространение на окултизма и различни секти, типични за традиционния мистицизъм у масите, Милев е убеден, че *новите духовни ценности ще се градят на научна почва. Духовният напредък не представя връщане назад, а крачка напред към усъвършенстване, а новото съзнание ще се опира върху основите на интелекта, върху всички придобивки, минали и бъдещи, на теоретичната епоха*. Признавайки по такъв начин теософията, дъновизма, ясновидството за *нерационализирани елементи и пасивни производни видове*, авторът гледа на тях като неизбежни странични ефекти от цивилизационния подем. Заключение на Милев е, че Европа е млада (*едва навлязла в моминските си години*) и готова *да възприеме великото тайнство от светия Дух*. Вярата в прогреса на Стария континент включва и българите с тяхното специфично минало, а бъдещето ще бъде изковано от синтез между мъчително изстрадани духовни прозрения и интелектуални постижения.

Безспорно е, че като други автори в *Изток* и *Стрелец* Милев подхожда към религиозните идеи и организации инструментално, възприема ги преди всичко като елемент, макар и ключов, за постигането на национални и социални цели. Така във *Философският камък* той твърди, че днешните българи могат да бъдат разединени по вяра, политически убеждения и културни навици, но са длъжни да притежават *едно елементарно „човешко“ ниво*, което ще бъде основата за *висшите ни политически и религиозни убеждения* (Milev 1927b: 2). В друг материал авторът настоява, че всяка религия свидетелства за *безкрайното могъщество на съзалия се дух*, но веднага добавя: *Който напуца една религия, за да приеме друга „по-добра“, показва, че не е разбрал значението на никоя от двете* (Milev 1927c: 3).

²² Признаци на новата епоха у нас, както и в Европа, са проявата на силна религиозност, наклонност към духовното, интуитивното, мистичното, засилването и разпространението на религиозни секти, като Дъновизъм и теософия, образуването на нови философски или обществени групи, дружества, съюзи и пр. Тези прояви се окачествяват с едно понятие – интеграция или универсализъм (Milev 1926: 2).

Пример за непрестанен стремеж към усъвършенстване Милев вижда в американската нация с *безброй секти*, но неоставяща своя дух в *положението на трънясала нива*. Напротив – американците *не остават никога без вяра в нещо*. Поради това те са противоположност на *нашата* [българската] *нерелигиозност* (Milev 1927d: 3). В същия текст издателят на *Изток* излага и своето мнение за същността на религията: *разработване и усилване на духа у човека*, като тази цел се постига *независимо* от конкретната *религия, култ, верую*. Съвременната американска религиозност доказва плодовете си: *тя донася неизчислими материални богатства, несравнима духовна сила в света*. Освен че тук обвързването на *духовния напредък* с материалните придобивки кристализира в най-силна степен, текстът завършва с призив българите да почерпят от американския опит (*тайната на силните*), за да не остават *вечно победените в света*.

От така формулираните позиции Милев е крайно критичен към собствената традиция (*нам българите е неизвестно още що е религия* – пак там, с. 3) и дори извежда тезата за неправославното православие, ширещо се в страната: *Ние сме заблудени в католицизма на нашата официална църква*. Острата оценка, заключена в термина *католицизъм*, е насочена към празната ритуалност (*ние мислим, че религия и ритуал е все едно*), но авторът не изразява предпочитания към християнския Изток или Запад. Вместо това той излага собствена версия за незадоволителната духовна, религиозна и църковна ситуация на българите в началото на XX век:

... ние сме загубили смисъла на нашето сложно богослужение, създадено за ориенталци и за минали времена, ние не разбираме вече езика на символите, понеже сме възпитани в диалектиката на Запада, ние сме хора със силен интелект, но без душа, ние страним от църквата си и не я замества с друга... (Milev 1927d: 3).

Заключението на Милев разкрива българина като чуждопоклонник и в най-високите сфери на интелектуалния и духовния живот²³. Това е причината за *надмощието на западните хора над нас*. Самоколонизирането на широките маси и националния елит извират както от непознаването, така и от непригодността на собствената традиция към новите времена. Финалният призив е за критично възприемане на най-доброто от чуждите реалности и творческото му прилагане на родна почва. В статиите си обаче авторът не сочи практически изход от ситуацията, задоволявайки се с общата насока за изоставяне на старата *източна* духовност и заимстване от модерните търсения на *западните* нации (европейските и американската).

Синтез на главните възгледи на Теодор Милев по отношение на религиозността, църковността и метафизичните измерения на културата в съвременна България дава статията *Изгасете това кандило!* (Milev 1927e: 1). Излязъл в навечерието на Великден, текстът повтаря познатите авторови идеи на по-високо призивно равнище. Тук вече българинът е обвинен не просто в чуждопоклонство, а в идолопоклонство²⁴, като това се отнася не само до миряните, но и до самото духовенство. Докато модерният човек е изгубил значението на древните символи, личности като *Исус от Назарет* и Буда авторът разглежда като пренесли себе си в *жертва за духовния напредък на човечеството*. От своя страна българите не само са *забравили* своето духовно наследство, но и никога не са го усвоили. Съвременното православно богослужение *не отговаря на днешното ниво на интелектуализиран млад народ*. Висшата цел за самия Милев очевидно е *бурният и динамичен път на напредъка, далеч от статиката на съзерцанието*. От такива позиции той не вижда действително сакрален смисъл дори в отбелязването на Пасха, доколкото празникът *си запазва духа, ролята и въздействието* на езически ритуал. За автора не свещенодействието, а

²³ *Неколкуна от нас оставят едни идоли и вземат наново идолините образи на други учения; наука, социализъм и пр., но общо взето ние сме хора без духовност* (Milev 1927d: 3).

²⁴ *Някои млади елементи у нас са прави в твърдението си, че тези, които ходят на черква днес, са идолопоклонци*.

театралността характеризира великденската празничност. Но докато *най-хармоничната цивилизация, съществувала някога на земята* – гръцката, е дала началата на Църквата и театъра, *такива деликатни преживявания не са за нашата татарска кръв*. Самата българска интелигенция, неуспяла да извае собствена идентичност, продължава да бъде *интелектуално силна, но духовно слаба*. В същото време младата нация е колкото *татарска* (източна и варварска), толкова по западноевропейски прагматична (и следователно – антимилично настроена): *Ние не можем да приемем мистичните прояви на религията. В религиозно отношение ние сме англосаксонците на Балкана*.

След такива едро нахвърляни щрихи става ясно, че Милев не съзира в наскоро освободения народ историческа устойчивост, монолитна менталност, възможност за уникален принос в европейския развой, а обратното – навсякъде подчертава некултивираността, непригодността за вписване било в източния (мистично-духовен), било в западния (прагматично-сетивен) кръг на общностни идентичности. Неудовлетворен от българската душевност, авторът насочва патоса си *срещу бездушните символи загубили значението си... и да се отвори пътят към духовната съкровищница на човека*. Не му е чужд и модният за епохата уклон към свръхчовешката мощ, обединяваща рационално и душевно начало: *Нам ни трябва пълно, коренно пробуждане въз основа на принципите на интелекта, „отглеждане на свръхчовека“*. *Защото само когато станем силни, ще станем и добри*. Финалният апел в статията подчертава защо българинът е *нищ духом*, като използваната квалификация има строго негативно значение:

Да изоставим източния дух на религията, който не ни приляга. Ние не сме годни за смиреността и мистицизма на днешната ни църква. Затова странам от нея. Но затова пък и българинът е неизмеримо *нищ духом*. Затова той излиза победен в борбата със силните духовно. Той чака, богат чернозем, духовният импулс, отговарящата нему форма, за да прояви скритите си сили.

Запалете факела на съзнанието! (Milev 1927e: 1)

От написания с визионерска пламенност материал не можем да очакваме прецизни дефиниции на понятията *духовност, мистика, религиозност, интелектуалност, напредък, добро*. Авторът търси път към преображение на националната култура, което да засвидетелства прехода от *слаб и нищ духом* народ към *силно*, по свръхчовешки монолитно общество. Без да става ясно дали така възпитаните свръхчовешки качества ще се проявят в индивидуалности – общностни лидери или в колективната същност, той громи традицията, без да конкретизира как ще се реализират *принципите на интелекта*, които да *отворят пътя към духовната съкровищница на човека*.

Пределно ясно е обаче *срещу какво* въстава Теодор Милев в своите статии и особено в *Изгасете това кандило!*. Неговият бунт е *срещу подмяната* на религиозното преживяване от ритуалността, *срещу принижаването* на най-висшите стремления до възпроизвеждане на напълно празни откъм съдържание символи. Официализираната религиозна сфера се усеща като *театрална* дори когато вярата се приема като средство за *разработване и усилване на духа у човека*. Чувството за духовен фалш в обществото, както и за неадекватност на култовите практики в модернизиралата се България ражда импулс за съграждане на нова религиозност и нова култова символика, но същевременно актуализира комплекса от немонолитната национална идентичност: източно-западна, псевдомистична и нездраво интелектуална, варварски некултивирана и трайно раздвоена.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ – РЕЛИГИОЗНОТО СПОРЕД СТАТИИТЕ НА ГЪЛЪБОВ И МИЛЕВ

Публикациите на К. Гълъбов и Т. Милев в *Изток* и *Стрелец*, засягащи същността и функциите на религията и религиозността, позволяват извеждането на заключението, че при

дватама автори вярата е насъщен елемент, който по никакъв начин и под никакъв предлог не се изключва от дебатите за националната съдба. Напротив, религиозният аспект задава висше измерение на разнообразните социални и творчески стремежи. Религията е най-вече изражение на съкровени домогвания, отколкото учение със строго фиксирани догматика, култ и етика²⁵. Както у Гълъбов и Милев, така и в други публикации от двете издания понятието *вяра* отстъпва на *религия* и *мистика*, като между последните две не се прави строго разграничение. В духа на 20^{-те} години на XX век колкото по-мистична изглежда една религия, толкова по-витална и стойностна е тя за представителите на българската интелигенция. За разлика от широко ерудицията и академично съдържан в тезите си Гълъбов, визионерският патос на Милев ясно сочи институционализираната религия като анахронизъм, пречка пред прогреса и индивидуалните творчески прозрения. Не подлежи на съмнение, че според двамата автори българите притежават възможност за прогрес чрез достижения, възникнали на западноевропейска почва. Във всички случаи българският народ е призван тепърва да гради и отстоява своята модерна идентичност.

Настоящият доклад е разработен по научно-изследователски проект "Изследване на възможности за прилагане на интегративни връзки в хуманитаристиката и изкуствата", дог. № 20-ФПНО-01, финансиран по фонд „Научни изследвания“ на Русенския университет „Ангел Кънчев“.

REFERENCES

- Galabov, K. (1926a). "Western Historicism and Hölderlin." *Iztok*, No 29 (2.05.1926), 2–3. (Гълъбов, К. „Западният историзъм и Хьолдерлин.“ *Изток*, No 29 (2.05.1926), 2–3.)
- Galabov, K. (1926b). "Religious Theatre in Germany." *Iztok*, No 40 (17.10.1926), 3. (Гълъбов, К. „Религиозен театър в Германия.“ *Изток*, No 40 (17.10.1926), 3.)
- Galabov, K. (1926c). "The Great Reader." *Iztok*, No 22 (13.04.1926): 2. (Гълъбов, К. „Великият четец.“ *Изток*, No 22 (13.04.1926), 2.)
- Galabov, K. (1926d). "To a Certain Zlatorog Associate." *Iztok*, No 24 (27.03.1926), 2–3. (Гълъбов, К. „На един златорожки сътрудник.“ *Изток*, no 24 (27.03.1926), 2–3.)
- Galabov, K. (1927a). "Romance and Mysticism Around Wine." *Iztok*, No 55 (5.02.1927), 2–3. (Гълъбов, К. „Романтизъм и мистицизъм около виното.“ *Изток*, No 55 (5.02.1927), 2–3.)
- Galabov, K. (1927b). "Mysticism and Erotics." *Strelets*, No 6 (12.05.1927), 2–3. (Гълъбов, К. „Мистицизъм и еротика.“ *Стрелец*, No 6 (12.05.1927), 2–3.)
- Galabov, K. (1927c). "On God, the Lily and the Child." *Strelets*, No 5 (5.05.1927), 3. (Гълъбов, К. „За Бога, лилията и детето.“ *Стрелец*, No 5 (5.05.1927), 3.)
- Galabov, K. (1927d). "Me and the Others." *Strelets*, No 12 (23.06.1927), 3. (Гълъбов, К. „Аз и другите.“ *Стрелец*, No 12 (23.06.1927), 3.)
- Galabov, K. (1927e). "One Thought of P. Slaveykov." *Iztok*, No 58 (26.02.1927), 2. (Гълъбов, К. „Една мисъл на П. Славейков.“ *Изток*, No 58 (26.02.1927), 2.)
- Galabov, K. (1927f). "The April Uprising." *Strelets*, no 4 (28.04.1927), 1. (Гълъбов, К. „Априлското въстание.“ *Стрелец*, No 4 (28.04.1927), 1.)
- Karolev, S. (1988). *Atanas Dalchev*. Sofia University Press, 1988. (Каролев, С. *Атанас Далчев*. София: УИ Климент Охридски, 1988.)

²⁵ От подобни предпоставки дори *страстни атеисти*, които се жертвуват за една идея, или които беззаветно вярват в силата на разума и в новия напредък на човечеството са в същност... дълбоко религиозни и следователно духовно силни хора (Milev 1927e: 1).

Milev, T. (1926). T.M. [Teodor Milev]. "The Meaning of Modern Times." *Iztok*, No 39 (10.10.1926), 2. (Т.М. [Теодор Милев]. „Смисълът на новото време.“ *Изток*, No 39 (10.10.1926), 2.)

Milev, T. (1927a). "The Shrew Became a Damsel." *Iztok*, No 59 (16.04.1927), 1. (Милев, Т. „Лудетината стана мома.“ *Изток*, No 59 (16.04.1927), 1.)

Milev, T. (1927b). "The Philosopher's Stone." *Iztok*, No 63 (21.05.1927), 2. (Милев, Т. „Философският камък.“ *Изток*, No 63 (21.05.1927), 2.)

Milev, T. (1927c). "Émile Coué. – Mary Baker Eddy. – Mahabharata." *Iztok*, No 67 (18.06.1927), 3. (Милев, Т. „Емил Куе. – Мери Бекър Еди. – Махабарата.“ *Изток*, No 67 (18.06.1927), 3.)

Milev, T. (1927d). "The Secret of the Strong." *Iztok*, No 61 (7.05.1927), 3. (Милев, Т. „Тайната на силните.“ *Изток*, No 61 (7.05.1927), 3.)

Milev, T. (1927e). "Shut off This Sanctuary Light!" *Iztok*, No 60/23.04.1927, 1. (Милев, Т. „Изгасете това кандило!“ *Изток*, No 60 (23.04.1927), 1.)

Vasilev, V. (2009). "Hooliganism in Our Literature." In Sugarev, E. & E. Dimitrova & T. Atanasova, eds. *The Critical Heritage of Bulgarian Modernism*. Vol. III. Sofia: Boyan Penev, 2009, 278–320. Original text in *Zlatorog*, No 5–6 (1927). (Василев, В. „Хулиганството в литературата ни.“ В: Сугарев, Е. & Е. Димитрова & Ц. Атанасова, съст. *Критическото наследство на българския модернизъм*. Т. III. София: Боян Пенев, 2009, 278–320. Ориг. публикация в *Златорог*, No 5–6 (1927).)